

Bratrstvím k uzdravení světa

„Vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8)

ZÁKLADNÍ TEXT

53. MEZINÁRODNÍ EUCHARISTICKÝ KONGRES
QUITO (EKVÁDOR) 8. - 15. ZÁŘÍ 2024

53° Congreso Eucarístico
Internacional

Předmluva

Od 8. do 15. září 2024 se město Quito (Ekvádor) svátečně oděje, aby prožilo 53. Mezinárodní eucharistický kongres, a v pestrobarevné spleti koloniálních ulic bude hostit tisíce lidí, kteří přijedou z celého světa, aby oslavili tajemství naší víry a v radostném sdílení darů obnovili lásku ke Kristu, živému Chlebu, který sestoupil z nebe.

S ohledem na tuto celosvětovou událost vypracovala Teologická komise ekvádorského národního eucharistického výboru ve spolupráci s Papežským výborem pro mezinárodní eucharistické kongresy tento „základní text“ ve světle tématu „Bratrstvím k uzdravení světa“. Je to nástroj, který je nabízen ekvádorským církvím a církvím celého světa, aby se plodně připravily na blížící se eucharistické dny. Lidské bratrství, které je ústředním tématem zamyšlení kongresu, tak nezůstane pouhým snem, ale najde si cestu k uskutečnění počínaje eucharistickým slavením.

Text má atmosféru zkušenosti víry latinskoamerických národů, daru, o který se touží podělit s těmi, kdo se chtějí jakýmkoli způsobem účastnit mezinárodního kongresu. Kostel v Quitu se promění v eucharistický stan, kde nás stůl Slova a Chleba shromáždí, abychom objevili milosrdnou přítomnost Boha, který nás nesmírně miluje a činí z nás bratry a sestry, děti jednoho Otce. Velikonoční dar zmrtvýchvstalého Pána, který je jádrem každé mše svaté a eucharistického uctívání, jež z něj čerpá smysl, zároveň uzdravuje naše rány a pomůže nám pečovat o každého bratra a sestru.

Pozvedněme svá srdce k chvále a prosme Boha slovy papeže Františka o milost, „aby připravil naše srdce k setkání s našimi bratry a sestrami, abychom mohli překonat rozdíly v politickém myšlení, jazyce, kultuře a náboženství. Prosme ho, aby pomazal celé naše bytí olejem svého milosrdenství, který léčí naše zranění způsobené chybami, nedorozuměními a rozepřemi. A prosme ho o milost, aby nás vyslal v pokoře a přívětivosti na náročné, ale plodné cesty úsilí o mír“ (Fratelli tutti, 254).

+ Alfredo José Espinoza Mateus, SDB

arcibiskup Quita a ekvádorský primas
16. června 2023, na slavnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

ÚVOD
Sen o bratrství
„Vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8)

1. Těmito Ježíšovými slovy z Matoušova evangelia chtěl papež František ozářit 53. Mezinárodní eucharistický kongres, který se bude konat v ekvádorském městě Quito.¹ Pánovo slovo vyzývá učedníky, aby si uvědomili svůj bratrský vztah jako děti téhož Otce. Společenství věřících je z Božího pověření povoláno založit své lidské vztahy na bratrské lásce, na poutech bratrství, která musí být znamením naděje pro roztržštěný svět, nezbytným balzámem na zacelení ran. Prostřednictvím své církve putující mezi tolika národy připomíná Pán současné společnosti: „vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8).
2. Kontext tohoto eucharistického kongresu vyjadřuje naléhavost bratrství, které má uzdravit svět. Několik zemí v Latinské Americe a na dalších kontinentech v trpí vnitřním sociálně-politickým rozvratem. Stále zde existují pozůstatky historického kolonialismu, násilného a tichého, který odpovídá nadnárodním zájmům s imperialistickými rysy.² Probíhají zde lidové demonstrace, které odmítají stále nerovnější ekonomický systém, v němž roste chudoba a nespravedlnost. „Chudoba a nerovnost v Latinské Americe jsou pohromou, která se prohlubuje, místo aby se zmenšovala. Zdá se, že pandemie a její důsledky, zhoršená světová situace v politické, hospodářské a vojenské oblasti i ideologická polarizace zavírají dveře rozvojovým snahám a touhám po osvobození.“³ Evropou otřásá válka, která připomíná hrůzy velkých světových konfliktů 20. století a rozdělení Západu na dva velké bloky řízené odlišnými společenskými koncepty. Z Blízkého východu přicházejí zprávy o rostoucím napětí a neustálém násilí. Z Afriky, sužované všudypřítomnou chudobou, stále vyplouvají lodě s migranty, kteří hledají azyl v lepším „světě“. „Světě“, který je často nedosažitelný, protože nedorazí do přístavu a umírají ve vodách Středozemního moře.
3. Nejde jen o uzdravení vztahů mezi různými národy, které obývají zemský povrch, ale také o uzdravení ran v lidském srdci, které brání míru a smíření. Musíme si uvědomit, že „jsme na stejné lodi, všichni zranitelní a dezorientovaní, ale zároveň důležití a nezbytní, všichni jsme povoláni veslovat společně, všichni se potřebujeme navzájem těšit. Na této lodi jsme všichni“.⁴ Eucharistický kongres je okamžikem milosti, který nám umožňuje oživit Boží dar a uznat, že všechny národy, obklopené eucharistickou láskou, která tryská z Kristova Srdce, jsou bratři, děti téhož Otce, tvůrci bratrství. Bratrství mezi lidmi a bratrství se stvořením.
4. Uprostřed těchto rozdělení kráčí církve v procesu synodálního rozlišování a klade si otázky. Vychází z místních a kontinentálních církví a snaží se na úrovni univerzální církve obnovit svou základní synodální charakteristiku, která spočívá ve „společné cestě“ za posláním, ve

---

¹ O povaze Eucharistického kongresu, srov. RITUALE ROMANUM, *De Sacra Communione et de Cultu Mysterii Eucharistici extra Missam*, 109-112.

² Srov. Společná nota k „nauce o objevu“ (Discovery Doctrine) Dikasteria pro kulturu a vzdělávání a Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji (30. března 2023).

³ CENTRO DE INVESTIGACIÓN SOCIAL AVANZADA, *América Latina. Diagnósticos y desafíos (Dossier Estudios Latinoamericanos)*, CISAV, Querétaro 2023, p. 23.

⁴ FRANTIŠEK, *Mimořádná pobožnost v době pandemie*, 27. března 2020.

- společenství a spoluúčasti, aby uskutečnila své odvěké povolání stát se bratrským místem radikálního začlenění, sdílené sounáležitosti a hluboké pohostinnosti⁵ rozšířením svého stanu (srov. Iz 54,2). Děkujeme Bohu, že se tento eucharistický kongres bude konat mezi dvěma generálními shromážděními biskupské synody ve Vatikánu (říjen 2023 - říjen 2024), což je prorocké znamení eucharistické hostiny, která je středem a nejvyšším projevem synodality.⁶
5. Arcidiecéze Quito byla vybrána jako místo konání 53. Mezinárodního eucharistického kongresu u příležitosti 150. výročí zasvěcení Ekvádoru Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu (25. března 1874). První národní eucharistický kongres se v tomto městě konal již v roce 1886. Nyní ekvádorský Boží lid pod ochranou Neposkvrněného Srdce Panny Marie vítá křesťany z celého světa, aby se zamýšleli nad eucharistií a prožívali ji jako místo bratrství schopné uzdravit svět.
  6. Z probodeného boku Krista na kříži vytryskla krev a voda, jak vypráví evangelista Jan (srov. Jan 19,34), znamená křtu a eucharistie, pramene a vrcholu církve.⁷ Eucharistie, slavená s úžasem nad velikonočním tajemstvím,⁸ je jistě hlavním místem úcty ke Kristovu Srdci. Pavel VI. prohlásil: „Přejeme si, aby skrze větší účast na svátosti oltářní bylo uctíváno Ježíšovo Srdce, jehož největším darem je právě eucharistie.“⁹ Právě v ní děti nebeského Otce, bratři a sestry v Kristu, uskutečňují nejhlubší společenství s Bohem a bratrství mezi sebou.¹⁰ Slavit eucharistii znamená ponořit se do výhně Boží lásky,¹¹ kde se tříbí církevní společenství.
  7. Před námi je zraněný svět. Svět s otevřenými, hnisajícími ranami. Od úsvitu lidských dějin se setkáváme s lidmi, kteří se vydali na cestu potřísněnou krveprolitím. Dodnes jsou křehcí, malí, zranitelní, vydědění, vyloučení ze společného dobra, ze sociální spravedlnosti, ze svobody a lidských práv. Jsou vyloučení ze stanu sdíleného chleba, ze společného domova, který nás hostí jako syny a bratry. Útok na bratra je vždy útokem na společný domov, kterým je stvoření.
  8. Dnes, stejně jako vždy, není Bůh hluchý ani lhostejný k utrpení lidstva. V plnosti času nám Bůh Otec dal svého Syna Ježíše Krista, vtělené Slovo, který se obětoval na kříži za naše vykoupění, když zvítězil nad hříchem a smrtí a stal se zároveň chlebem a pastýřem našeho života. Kristus je chléb Boží, který nás sbližuje a usmírjuje, aby každý, kdo jde s námi, už nebyl cizincem, ale byl uznán za bližního a spolupoutníka. A ze svatostánku, z oběti života, aby druzí mohli mít život, z odpuštění pronásledovatelům právě tam, kde se pohlcuje jejich násilí, vytváří Pánova přítomnost křesťanská společenství, v nichž se znovu a znovu učíme, že dialog, smíření a mír jsou cestou k uzdravení tohoto světa, zraněného nenávistí, nepřátelstvím a sobectvím.
  9. 3. října 2020 u hrobu svatého Františka v Assisi podepsal papež František svou encykliku *Fratelli tutti*. V krátkém čase v mnoha srdcích oživil touhu po univerzálním bratrství, upozornil na mnohé rány, které ho v dnešním světě postihují, ukázal některé cesty

---

⁵ Srov. Generální sekretariát synody, „Rozšiř prostor svého stanu“ (Iz 54,2). Pracovní dokument pro kontinentální etapu, 24. října 2022, 31.

⁶ Srov. MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, Synodalita v životě a poslání církve, 2. března 2018, 47.

⁷ Srov. *Lumen Gentium*, 3, 11.

⁸ Srov. FRANTIŠEK, *Desiderio desideravi*, 24-26.

⁹ PAVEL VI., Apoštolský list *Investigabiles Divitias christi*, s/n.

¹⁰ Srov. BENEDIKT XVI., *Deus caritas est*, 14.

¹¹ Srov. *Desiderio desideravi*, 57.

k opravdovému a spravedlivému lidskému bratrství a vyzval všechny, jednotlivce i instituce, aby o něj usilovali.

10. Město Quito, ležící na nulté zeměpisné šířce, v „polovině světa“, se rozprostírá jako obrovský eucharistický stan, kam jsou všichni zváni, aby sdíleli tento velký sen o bratrství vykoupeném a uzdraveném dokonalou Kristovou láskou. Papež František nás vybízí: „Sněme tedy jako jedna lidská rodina, jako souputníci s tímž lidským tělem, jako děti jedné země, která je naším společným domovem, každý s bohatstvím své víry a svého přesvědčení, každý svým vlastním hlasem, všichni jako bratři a sestry!“¹²
11. Věříme, že bratrství je hluboce zakořeněno v nitru člověka bez ohledu na konkrétní okolnosti a historické souvislosti, v nichž žije. Promlouvá k nám o žízni, snaze, touze po plnosti a po životě, který je schopen učinit existenci krásnější a důstojnější.

Z toho všeho pro křesťany vyplývá závazek kráčet po cestách, které vedou ke společnému hledání a obnovenému dialogu se všemi lidmi dobré vůle. Je to prostý a zároveň náročný úkol, který vychází z pochopení Kristova slova: „Vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8).

---

¹² FRANTIŠEK, Fratelli tutti, 8.

1. ZRANĚNÉ BRATRSTVÍ

„Kde je tvůj bratr?“ (Gen 4,9)

12. „Kde je tvůj bratr Ábel?“ (Gen 4,9). Tuto otázku položil Bůh Kainovi poté, co zabil svého bratra. Otázka, která přišla z nebe jako odpověď na hlas Ábelovy krve, která volala ze země. Otázka, která se ozývá znovu a znovu a připomíná nám původní povolání člověka a celého stvoření k bratrství.

BOŽÍ STVOŘITELSKÝ ZÁMĚR: SYNOVÉ A BRATŘI

13. Bůh od věčnosti zamýšlel stvořit všechno z lásky, povolal lidské bytosti k adoptivnímu synovství, aby z nich učinil bratry a sestry, a tak skrze jejich vzájemnou lásku, dar Ducha svatého, mohla být v dějinách vybudována Otcova rodina (srov. Gen 12). Tento ideál je především plánem spásy. Lidské bytosti ve skutečnosti nemohou dát Bohu „synovskou“ odpověď bez jeho pomoci. Boží láska je tak velká, že zasahuje tvory, i když ji hříchem odmítají. Toto dvojí povolání, k synovství a bratrství, nás definuje jako lidské bytosti, neboť naše identita spočívá v tom, že jsme dětmi téhož Otce a bratry a sestrami mezi sebou. Bratrství je zakořeněno v Božím otcovství.¹³ Nejde o obecné, blíže neurčené a historicky neúčinné otcovství, ale o osobní, specifickou a mimořádně konkrétní Boží lásku ke každému člověku (srov. Mt 6,25-30). Této iniciativě Boha, který stvořil své děti a miluje je, odpovídá i reakce lidské bytosti. „Lidský jedinec má osobní důstojnost, protože je Božím obrazem; člověk není jen něco, nýbrž někdo. Je schopen se poznávat, být svým pánem, svobodně se dávat a vstupovat do společenství s jinými osobami; milostí je povolán do společenství se Stvořitelem, aby mu odpovídal vírou a láskou; to za něho nikdo nemůže udělat.“¹⁴

Děti téhož Otce – univerzální bratrství

14. Celé stvoření se těší plné jednotě. To znamená, že společenství celého vesmíru vibruje v rytmu stejné harmonie, protože celé stvoření je zapojeno do sítě vztahů utkaných ze svobody a dobroty každého stvoření. Cokoli lidé udělají, nebo neudělají, bude mít pozitivní, nebo negativní dopad na celé stvoření.

V Knize Genesis je člověk pověřen péčí o stvoření. Proto má každý muž a každá žena tento dar přijmout, radovat se z něj, rozjímat o něm a pečovat o něj. Má také hledat a nacházet Stvořitele ve stvoření, které je naším domovem. A konečně má v tomto domově poznávat a chápat sám sebe a utvářet bratrské, zdravé, spravedlivé a trvalé vztahy se svými bližními. Povoláním celého stvoření je všeobecné bratrství, protože v něm se naplňuje plán spásy.

HŘÍCH: NARUŠENÍ VZTAHU S BOHEM

15. Od počátku je však v srdci Adama a Evy zaseta nedůvěra v Boží dobrotu (srov. Gen 3,1). Synovský dialog s Bohem se mění v mlčení plné pochybností a odcizení. Zahrada Eden přestává být zemí setkání a dialogu a stává se místem skrývání a viny (srov. Gen 3,10).

¹³ Srov. Tamtéž, 272.

¹⁴ *Katechismus katolické církve*, 357.

16. Toto počáteční odcizení od Stvořitelových plánů vede k narušení bratrství mezi Kainem a Ábelem. Tak se z bližního stává pouhý jedinec, a co víc, starší bratr, který ztratil svou synovskou identitu, začíná vnímat svého mladšího bratra jako soupeře a hrozbu. Hřích redukuje osobu na pouhé individuum a v každém ohledu se pokouší zničit stvoření.

Hřích zpřetrhal společenství s Bohem, bratrské společenství a společenství se stvořením. Tyto rány však nemají v dějinách spásy poslední slovo. Skrze vykoupení uskutečněné v Kristu a dnes v jeho církvi, skrze svátosti a lásku, Bůh nadále vede lidstvo po cestě k plnému společenství v odpovědnosti, péči o bližního a společný domov.¹⁵

17. Boží otázka položená Kainovi je otázkou, která nás i dnes vyzývá se vši naléhavostí: „Kde je tvůj bratr?“ (Gen 4,9). Lidstvo v sobě nese vepsané povolání k bratrství, ale také dramatickou možnost jeho zrady.¹⁶ Svědčí o tom každodenní sobectví, které je příčinou tolika válek a nespravedlností. Kolik lidských bytostí umírá rukou bratří a sester, kteří se jako bratři a sestry vůbec neumějí vnímat! Ve znamení péče a odpovědnosti za druhé můžeme říci, zda jsme, nebo nejsme bratři. Bratrství je pravý způsob, jak se projevit jako děti, pravý způsob, jak milovat Boha: „Říká-li kdo ‚Miluji Boha‘, ale (přítom) nenávidí svého bratra, je lhář. Neboť kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí.“ (1 Jan 4,20)

ZMRZAČENÉ BRATRSTVÍ: Z BRATRŮ NEPŘÁTELÉ

18. Lásky mezi bratry je tak nezbytná, že bez tohoto pouta by společnost nemohla existovat. Proto také bratrství jako Boží rodina posiluje počáteční solidaritu v rozmanitosti svých členů a vytváří mezi nimi rovnováhu. Základním požadavkem bratrství by tedy měla být počáteční solidarita. Papež František připomíná, že svět zapomněl na citlivost a solidaritu a dává přednost individualismu nebo přehlížení.¹⁷

Církev nemůže odvracet zrak od nedostatku sociálního bratrství. To, že je katolická, znamená, že je pro všechny, takže všichni v ní jsou jednou rodinou. Boží lid převyšuje každý národ a je vtělen do všech národů na zemi. Proto přijímá bolesti a rány svých dětí za své a snaží se je léčit balzámem lásky.

Zraněný lid

19. Před námi je zraněné lidstvo. Před námi je mnoho otevřených a nových ran, které drásají náš svět. Pokud se přikryjí, nakonec začnou hnisat.¹⁸ Strach, odmítnutí, pohrdání a necitlivost tak vedou ke xenofobii, násilí, vyloučení, marginalizaci, likvidaci nenarozených a starých lidí, zkrátka ke zničení společného domova. Je třeba také říci, že tento postoj odtazitosti vůči druhým se projevuje v rostoucím pohrdání samotným lidským druhem. A to je rána, ze které svět krvácí. Rána, která prosakuje z kultury odmítání a kultury smrti.¹⁹

Církev ve svém jádru není z těchto ran vyňata. Vztahy mezi jejími členy jsou také často narušené. Dnes roste povědomí o strašlivých zneužitích, z nichž mnohá mají povahu závažných zločinů,

¹⁵ Srov. MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, *Synodalita v životě a poslání církve*, op. cit., 12.

¹⁶ Srov. FRANTIŠEK, Poselství k 47. Světovému dni míru. *Bratrství jakožto základ a cesta k míru*, 1. ledna 2014, 2.

¹⁷ Srov. FRANTIŠEK, Generální audience, 2. září 2020.

¹⁸ Srov. FRANTIŠEK, Promluva k účastníkům kongresu Organizace katolických univerzit Latinské Ameriky a Karibiku, 4. května 2023.

¹⁹ Srov. FRANTIŠEK, *Fratelli tutti*, 18-21.

spáchaných těmi, kdo měli být „otci“, a ne trýzniteli těch nejkřehčích. Papež František se také při různých příležitostech důrazně vyslovil proti nešvaru církevních ideologií, moru klerikalismu v řadách duchovních i laiků, „kariérismu“ a nedostatečnému zapojení žen do rozhodovacích procesů.²⁰ Všechny tyto letité rány stále krvácejí mezi členy církve.

Povolání ke smíření

20. Díky Bohu se i v nejtemnějších okamžicích dějin našich národů vždy objevují hlasy, skutky, projevy a lidé, kteří nám, vedeni Duchem svatým, jako maják v noci, nepřestávají ukazovat cestu.

Jedním z nich je i svatý Oscar Arnulfo Romero (1917-1980), arcibiskup San Salvadoru v letech 1977-1980. Nesvoboda v jeho zemi vedla ke skutečné občanské válce mezi ozbrojenými silami a různými povstaleckými skupinami. Propast mezi bohatými a chudými se prohlubovala a hromadění majetku v rukou několika málo lidí bylo skandální. Arcibiskup Romero vytvořil komisi na obranu lidských práv a stal se hlasem bezmocných. Hlásáním evangelia a odsuzováním nespravedlnosti odmítl revoluční násilí. Věděl, jak oslovit lidi na okraji společnosti, a přijímal Krista v matkách pohřešovaných lidí a ve vykořisťovaných rolnících a těch, kterým byl vyvlastněn majetek. Odpovědí na jeho konkrétní volbu pro chudé mu, bohužel, bylo vraždění věřících, katechetů a kněží. Zažil těžké pronásledování, bezohlednou manipulaci s homiliemi a různé pokusy o atentát.

O páté neděli postní, 23. března 1980, pronesl slavnou homilii, později označovanou jako „ohnivá“. Poté, co bylo během jednoho týdne zavražděno 43 lidí, promluvil k příslušníkům armády, národní gardy a policie: „Bratři, vy, kdož jste z našeho lidu, zabijíte své vlastní rolnické bratry, ale tváří v tvář rozkazu zabíjet, který vydal člověk, musí zvítězit Boží zákon, který říká: Nezabiješ! Žádný voják není povinen uposlechnout rozkaz, který odporuje Božímu zákonu. [...] Je čas obnovit své svědomí a poslouchat raději své svědomí než rozkaz hříšníka. [...] Proto vás ve jménu Božím a ve jménu tohoto trpícího lidu, jehož křik stoupá k nebi a den ode dne sílí, prosím, žádám, a ve jménu Božím vám přikazuji: Ukončete represe!“²¹

Druhého dne, když slavil mši svatou v kapli nemocnice Boží Prozřetelnosti, se ze zadního okna auta zaparkovaného venku vynořila puška, které si věřící obrácení k oltáři nemohli všimnout. Svatý biskup bratrství v závěru homilie řekl: „Kéž toto Tělo a Krev obětované za lidstvo živí i nás, abychom stejně jako Kristus obětovali své tělo a krev za utrpení a bolesti ne kvůli sobě, ale abychom našemu lidu vyjevili, co znamená spravedlnost a mír.“²² V tu chvíli zazněl výstřel. Romero padl k zemi. Kulka mu prošla srdcem.

Výzvou našeho století je bratrství

21. Bratrství je sen, který prostupuje celým lidstvem. Není to utopie, ale spíše příležitost k uskutečnění povolání každého člověka: povolání k setkání s druhými lidmi. Proto je v naší době úkolem všech prohloubit téma bratrství: křesťanství, náboženství, politika, filozofie i věda musí proniknout do jeho hlubin. Bez bratrství může být vše ztraceno.

V dějinách církve a našeho světa nechybí příklady: František z Assisi, Josefína Bakhita, Charles de Foucauld, Matka Tereza z Kalkaty, Oscar Romero a další. Jsou odvážnými svědky toho, že v lidském srdci žije touha po bratrství, která je schopna překonat partikulární a nacionalistické zájmy, diktatury a ideologie.

²⁰ Srov. FRANTIŠEK, Promluva k laureátům Ratzingerovy ceny, 17. listopadu 2018; Promluva k účastníkům kongresu pořádaného Dikasteriem pro laiky, rodinu a život, 18. února 2023.

²¹ OSCAR ROMERO, *Homílias*, Tomo VI, UCA Editores, San Salvador 2009, str. 453.

²² *Tamtéž*, str. 457.

Křesťanská víra v lidech oživuje lidské povolání k bratrství. To dobře vědí učedníci Pána Ježíše, kteří jsou při slavení eucharistie povoláni přijímat druhé, zejména ty nejpotřebnější a nejchudší, jako osoby, které je třeba podporovat a milovat, a chránit tak stvoření. Dějiny spásy jsou cestou s druhými lidmi, cestou odpuštění a setkání, cestou bratrskou, nikoli osamělou.

2. BRATRSTVÍ USKUTEČNĚNÉ V KRISTU

„Jak je dobré a jak milé,
když bratři bydlí pospolu!“ (Žalm 133,1)

22. Již izraelský lid při svém putování zpíval o radosti z bratrské cesty. Spočívá ve vědomí, že sjednocení lidstva v jeho bohaté rozmanitosti nachází svůj původ v samotném Bohu. Tváře, kultury, jazyky a myšlenky krácejí společně k Bohu, počátku a cíli života.²³

EUCCHARISTIE: SHRUTÍ DĚJIN

23. Náš zraněný svět nebyl ponechán svému osudu, ale dočkal se uzdravení, které je nekonečně větší než jeho zranění. „Kde se však rozmnožil hřích, (tam) se v míře ještě daleko štědrější ukázala milost“ (Řím 5,20). Bůh nás uzdravil a učinil z nás své děti tím, že ve svém Synu přijal naši lidskou přirozenost, abychom měli účast na jeho božské přirozenosti. „Podivuhodná záměna: Stvořitel člověka se stal jedním z nás a narodil se z Panny; přijal účast na našem lidství, a nám dal účast na svém božství.“²⁴

Tam, kde rána hříchu vytvořila království smrti, Bůh nechává vytrysknout život z rány v Kristově boku (srov. Jan 19,34). Otevřené rány ukřížovaného Krista jsou v srdci dějin ranou lásky, která léčí ostatní rány nenávisti a násilí, jež hyzdí náš život a zbavují nás identity synů a dcer a bratří a sester. Slovo tak tím, že se stalo tělem, vykoupilo celé stvoření, protože Bohu náleží být Stvořitelem a Spasitelem.

Abba! Bratrské zvolání dětí v Synu

24. Celá Ježíšova existence je prostoupena vztahem blízkosti a důvěry s Bohem, kterého nazývá „Abba“ (srov. Mt 6,9-13; Lk 11,1-4), což je výraz svědčící o důvěrnosti, která se v židovské spiritualitě jeho doby nikdy nevyskytovala. Jestliže had znetvořil láskyplný Boží obraz v Edenu a způsobil, že hřích přerušil dialog života s Adamem a Evou, nyní Ježíš, milovaný Syn, léčí ránu neposlušnosti, soběstačnosti a vzpoury naprostým obětováním svého života Otci na kříži.

Stejně tak vzývání Otce je vždy bratrské, protože Ježíš učil své učedníky nazývat Boha „Otče náš“ (Mt 6,9). Jsme děti, a proto bratři a sestry. Toto „my“ znamená církevní společenství, povolání k tomu, aby uznalo, rozvíjelo a podporovalo bratrské postoje.

Eucharistie – zdroj a vrchol bratrství

25. Církev, plod Velikonoc, svědek Pána a jeho království, je konkrétním znamením bratrství, které se podle Božího plánu musí rozšířit na celé lidstvo. Prvním úkonem, který nás uvádí do Kristova těla,

²³ Srov. MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, *Synodalita, op. cit.*, 49-53.

²⁴ LITURGIE HODIN, *Slavnost Matky Boží, Panny Marie*, první antifona prvních nešpor.

jímž je církev, je křest.²⁵ Privilegovaným místem našeho „sjednocení“ s Pánem i mezi sebou navzájem, jeho novým základem, je bezpochyby bohoslužebný úkon, a to zejména slavení eucharistie, zvláště pak v neděli. Právě tam křesťanské společenství uchovává pravdu o vztazích vyjádřených v lásce a právě tam se otevírá cesta ke konkrétní realizaci lidského bratrství.

26. Boží Syn tak svým tělem vydaným při poslední večeři a na kříži jednou provždy zpečetil zničení zdi nenávisti a nepřátelství, která nás rozdělovala a bránila nám, abychom se navzájem uznávali za bratry (srov. Ef 2,14-15). Bůh, Stvořitel nebe i země, neponechal dějiny napospas jejich osudu, ani mlčení či anonymitě, ale definitivně je spojil s osudem, hlasem, tváří, tělem – s Ježíšem Nazaretským. Jeho přítomnost poznáváme ve slavení eucharistie, u stolu Slova a Chleba života pro křesťanský lid²⁶, bratrsky spojeném Duchem Svatým.

27. Při každém slavení eucharistie se Kristus zpřítomňuje ve společenství shromážděném v jeho jménu, v knězi, který *in persona Christi* přináší oběť a předsedá svatému lidu, v hlásání Písma svatého a obzvláště pod způsobou proměněného chleba a vína. Každé takové zpřítomnění je svátostným vyjádřením jediného Těla Kristova tvořeného „námi“, jednotou bratří vykonávajících křestní kněžství.²⁷ „Liturgie neříká ‚já‘, ale ‚my‘, a jakékoliv omezení rozsahu onoho ‚my‘ je vždy démonické. Liturgie nás neponechává samotné při hledání individuálního zdánlivého poznání Božího tajemství, ale bere nás za ruku, společně jako shromáždění, aby nás uvedla do tajemství, které nám zjevuje Slovo a svátostná znamení.“²⁸

Slavení eucharistie boří všechny zdi a hranice rivality, násilí a sobectví. To je Boží království: království dětí v Synu, království bratří smířených dobrotou Kristova Otce, království dětí, které vzdávají díky a ve sdílení Slova a Chleba, znamení života, bratrství a smíření, jsou začleněny do samotné Boží skutečnosti.

U stolu Slova

28. Bůh mluví a sděluje se člověku prostřednictvím svého Slova. Slovo, které bylo u Boha a bylo Bohem, se v plnosti času stalo tělem tím, že se narodilo z ženy plné milosti, a ve svých Velikonocích s darem Ducha Svatého umožnilo člověku žít ze Slova, které vychází z Božích úst. Proto při slavení eucharistie během liturgického roku, zvláště v neděli, křesťanský lid zaujímá místo kolem stolu Slova slyšeného, slaveného, hlásaného, přijímaného, aby byl celý život církve vsazen do tajemství Ježíše ukřížovaného a vzkříšeného.²⁹

V eucharistii se Kristus, který žije navěky, zpřítomňuje a my s ním vstupujeme do společenství v Duchu Svatém. Vzkříšený nám nabízí a dává to, čím je: Slovo, své Tělo a Krev, tedy svou osobu a svůj život. Osobu a život Syna, který v sobě smířil všechno a pozvedl naše bytí do plnosti Boží.³⁰

U stolu Chleba

30. Eucharistie je uzdravením pro svět zraněný v bratrství. Tam, kde se nás hřích zřekl jako bratrů a sester a postavil nás proti sobě a do vztahu soupeření, nás eucharistie usadí k jednomu stolu Těla a Krve Kristovy jako děti téhož Otce, a tedy jako vzájemné bratry a sestry. Proto se po skončení konsekrace recituje eucharistická modlitba smíření I: „Shlédni, Otče, na tuto svou rodinu; ty ji

²⁵ Srov. FRANTIŠEK, *Generální audience, 11. dubna 2018*; KKC 1213.

²⁶ Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 56; *Všeobecné pokyny k římskému misálu*, 28.

²⁷ Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 7; *Všeobecné pokyny k římskému misálu*, 3-5.

²⁸ *Desiderio desideravi*, 19.

²⁹ Srov. *Úvod k mešnímu lekcionáři*, 5, 60.

³⁰ Srov. *Sacramentum caritatis*, 89.

shromážd'uješ a dáváš jí účast na jediné oběti tvého Krista. Dej, ať v síle Ducha Svatého překonáváme každé rozdělení a každou nesvornost, ať jsme jedno tělo a jedna duše“.

31. Mezi eucharistickou modlitbou a přijímáním se celé shromáždění modlí *Otče náš*, který shrnuje všechny chvály a přímlyvy vyslovené během slavení a vede nás k hostině Božího království, jejíž předobrazem je svátostné přijímání.

32. Modlitba *Otče náš* je modlitbou společenství – je to v podstatě modlitba společenství žijícího v rodinných vztazích. Tím, že uznáváme Boha za „Abba“, zároveň potvrzujeme nové pouto, které vzniká mezi Ježíšovými učedníky a všemi lidmi. Boží otcovství vytváří bratrství, které uznáváme vzájemným předáním si znamení pokoje.

33. Pak jdeme v průvodu k oltáři a při přijímání říkáme „Amen“ Tělu Kristovu, které je nám podáváno, s vědomím, že skrze eucharistické přijímání se proměňujeme v to, co přijímáme: ³¹ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm“ (Jan 6,56). Smyslem našeho *Amen* a přijímání je zviditelnit v dějinách Kristovo tělo, kterým je církev, lid bratří a sester, který nabízí světu milosrdnou přítomnost Pánových skutků a slov. „Je to velmi krásné: přijímání nás sjednocuje s Kristem a vymaňuje z našeho sobectví a zároveň nás otevírá vůči všem lidem, kteří s Ním tvoří jediné Tělo, a sjednocuje nás s nimi. Toto je zázrak svátostného přijímání – stáváme se tím, co dostáváme!“³²

Úcta k eucharistii a lidová zbožnost – projevy bratrství

34. Toto eucharistické bratrství není vyjadřováno pouze během slavení eucharistie, ale věřící lid je udržuje a prohlubuje prostřednictvím eucharistické úcty mimo mši svatou. Prvořadým a původním účelem zásoby eucharistie ve svatostánku je ve skutečnosti bratrství s nemocnými vyjádřené prostřednictvím podávání viatika. Uchovávaní svátosti zároveň vedlo Boží lid k „chvályhodnému zvyku adorovat tento nebeský pokrm umístěný a uchovávaný v kostelích“.³³ Eucharistická adorace, která je plodem Ducha Svatého, má vždy svůj původ a cíl ve slavení mše svaté a je výrazem bratrského vědomí kněžského lidu, že stojí před tajemstvím, které přináší spásu a sjednocuje.³⁴

Spolu s touto úctou se mnohé místní církve, zejména v Latinské Americe, obohatily o různé formy lidové zbožnosti. Tyto projevy křesťanského života a křesťanského kněžství pomáhají věřícím v jazyce jejich vlastní kultury vytrvat v křesťanském bratrství prostřednictvím modlitby, chvály, svědectví a slavení.³⁵ Lidová zbožnost ovlivňuje srdce věřícího lidu a předává z generace na generaci osobitý způsob křesťanství.³⁶ To se projevuje například v hudbě, tancích, pestrých krojích, pálení „hradů“³⁷ a v ulicích vyzdobených květinovými koberci při procesí Božího těla v Cuenca, Pujilí nebo v Quito.

Bohatým svědectvím bratrství v lidové zbožnosti jsou nespočetné svatyně, zejména mariánské, které jsou, stejně jako zjevení Krista, velké svatyně Otce³⁸ rozšířením božského stanu, který přijímá své děti a bratry a sestry. V arcidiecézi Quito můžeme zmínit například národní mariánskou svatyni El Quinche, kde nejen 21. listopadu, ale každý den v roce Panna Maria, stejně jako v noci, kdy se Ježíš narodil, přijímá bohaté i chudé do svého domu, aby jim ukázala svého Syna (srov. Lk 2,16-17). Zde i v každé lidové svatyni se poutníci, zbaveni věcí tohoto světa, horlivě účastní slavení eucharistie.

³¹ Srov. FRANTIŠEK, *Generální audience*, 21. března 2018.

³² *Tamtéž*.

³³ RITUALE ROMANUM, *De Sacra Communione*, op. cit., 5.

³⁴ Srov. *Sacramentum caritatis*, 68.

³⁵ Srov. KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI, *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii: směrnice a zásady*, Karmelitánské nakladatelství 2007, 86.

³⁶ Srov. *Evangelii gaudium*, 122-123; *Promluva Svatého otce Františka v národní mariánské svatyni El Quinche (Quito)*, 8. července 2015.

³⁷ Jedná se o konstrukce z rákosy, které po zapálení vytvářejí působivé pyrotechnické efekty (pozn. překl.)

³⁸ Srov. *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii*, op. cit. 262.

Všichni bez rozdílu nacházejí otevřené dveře, prostřený stůl a na společně vykonané pouti a ve společné modlitbě zakoušejí bratrství jako původní Boží plán a dar víry v Krista.

BRATRSTVÍ BEZ TĚCH NEJPOSLEDNĚJŠÍCH NENÍ BRATRSTVÍM

35. Má-li být toto bratrství uskutečněné v Kristu pravdivé, musí být všeobecné. „V Božím srdci mají chudí privilegované místo.“³⁹ Tajemství vtělení k nám promlouvá o této přednostní volbě pro chudé. Spása přišla díky souhlasu skromné mladé dívky a Spasitel se narodil v chudobě.

Evangelium podle Matouše mluví o „posledních“ (Mt 20,16) způsobem, který otřásá naším svědomím – jsou to vyloučení, oběti, chudí, ženy, domorodci, děti a staří lidé, nemocní, schoulené masy, ti, kteří nemají hlas a nic neznamenaají ve společnosti ani v církvi, trpící tváře, bezvýznamní, kteří budou v poslední den našimi soudci a s nimiž se Pán ztotožňuje (srov. Mt 25,31-45).

Církev – jeden stan pro všechny

36. Evangelní úryvek o Posledním soudu vypráví o tajemném, ale pravdivém ztotožnění Krista s lidmi na okraji společnosti, s posledními, hladovými, nahými, nemocnými nebo vězněnými (srov. Mt 25,31-45). Je také příznačné, že Janovo evangelium namísto ustanovení eucharistie předkládá vyprávění o umývání nohou (srov. Jan 13,1-20), kde nás Pán vyzývá k bratrské službě, aby se křesťanská společenství neomezila na opakování rituálního gesta a nezapomněla na hluboký sociální význam eucharistie – pokračovat v Ježíšově službě druhým, darovat svůj život pro druhé.⁴⁰

Samotná Ježíšova smrt je spojena s jeho volbou pro chudé. Ježíš Kristus, který byl bohatý, se pro nás stal chudým, abychom se my mohli stát bohatými skrze jeho chudobu (srov. 2 Kor 8,9). Ve Skutcích apoštolů je v jeruzalémské církvi lámání chleba spojeno se solidaritou, která se vztahuje na chudé. Svátý Pavel je rozhořčen, protože křesťané v Korintu se nedělí o chléb, a prohlašuje, že jejich shromáždění není večeří Páně (srov. 1 Kor 11,20).

37. Latinskoamerická teologie a pastorece zdůrazňují ve své zkušenosti víry souvislost mezi eucharistií, láskou a spravedlností. Vyjadřují tak volbu pro nejchudší a vyloučené, pro činnost, která proměňuje skutečnost vycházející z teologických a morálních ctností v perspektivu důsledně zaměřenou na osobu. Je to volba, která neznamenaá přijetí nebo rezignaci, ale spíše představuje odmítnutí, odsouzení a závazek vymýtit a překonat všechny skutečnosti, které ohrožují člověka a životní prostředí, blokují a překrucují Boží spásonosný plán.

Montesinosovo volání

38. Připomeňme, že v dějinách latinskoamerické církve se první prorocké volání ve prospěch *indios* ozvalo při eucharistické slavnosti na ostrově Hispaniola, když dominikán Antonio de Montesinos v adventu roku 1551 komentoval evangelní úryvek, v němž se Jan Křtitel představuje jako „hlas volajícího na poušti“ (Jan 1,23). Řekl: „Tento hlas říká, že jste všichni ve smrtelném hříchu a v tomto stavu žijete a umíráte kvůli krutosti a aroganci, které projevujete vůči těmto nevinným domorodcům. Řekněte: jakým právem, ve jménu jaké spravedlnosti držíte tyto *indios* v tak krutém a strašném otroctví? Jakým právem jste rozpoutali tolik strašlivých válek proti těmto lidem, kteří žili pokorně a mírumilovně na své vlastní půdě, a tolik jste jich pozabíjeli a zmasakrovali? [...] Cožpak to nejsou

³⁹ *Evangelii gaudium*, 197.

⁴⁰ Srov. *Sacramentum caritatis*, 88.

lidé? Nemají snad i oni duši? Nemáte povinnost milovat je jako sami sebe? Opravdu to nechápete? Nerozumíte tomu? Jak je možné, že jste ponořeni do tak hlubokého a letargického spánku?“⁴¹

Španělského *comendera*⁴², Bartolomé de Las Casas, tato slova hluboce zasáhla. Když potom rozjímal nad textem Sírachovce 34, 21-22, v němž jsou nespravedliví tvrdě kritizováni, dal svým otrokům svobodu, stal se dominikánem, a poté co byl jmenován biskupem, byl velkým zastáncem domorodců.

39. Slavení eucharistie má nezbytně sociální, politický a historický význam, který pramení z hostiny bratří a sester, mezi nimiž již neexistují rozdíly a z nichž se rodí nová civilizace, jak to potvrzuje Závěrečný dokument z Aparecidy (2007): „Buď pochválen Pán, že učinil z tohoto kontinentu prostor společenství a komunikace původních národů a kultur. Děkujeme mu také za to, že se do popředí dostávají dříve opomíjené skupiny: ženy, původní obyvatelé, Afroameričané, zemědělci a obyvatelé okrajových částí velkých měst. Život našich národů, který je založen v Kristu a jím vykoupen, může hledět do budoucnosti s nadějí a radostí.“⁴³ Společná nota Dikasterie pro kulturu a výchovu a Dikasterie pro službu integrálnímu lidskému rozvoji o „objevitelské doktríně“ to nedávno vyjádřila takto: „Katolická církev, věrná poslání, které dostala od Krista, usiluje o podporu všeobecného bratrství a úcty k důstojnosti každé lidské bytosti“ (1).

3. BRATRSTVÍ K UZDRAVENÍ SVĚTA

„Vy jim dejte jíst!“ (Lk 9,13)

40. V textu o rozmnožení chlebě, který nám předkládá evangelista Lukáš, je zázrak hojnosti jídla pro všechny, a to až do sytosti, a zároveň zázrak společenství, které, shromážděné kolem svého Mistra, přijímá přikázání lásky. Tak se dělí o to, co má, a o svou námahu, vychází ze sebe, aby nasýtilo hladové zástupy. Je to prorocké eucharistické znamení lidu, který se neuzavírá do nitra kostelů, ale je poslán svým Pánem, aby se stal lámaným chlebem pro život a bratrství dnešního světa.

SMÍŘENÍ A NÁSILÍ

41. Kristovo uzdravující působení ve světě je konfrontováno s dramatickou realitou našich dějin, v nichž rozsáhlé násilí z nás všech učinilo oběti i katy zároveň. Například v Ekvádoru, zemi s katolickou většinou, se může zdát neuvěřitelné mluvit o smířeném bratrství, vezmeme-li v úvahu, co se děje v našich věznicích a na ulicích, kde přicházejí o život nevinní i vinní bez rozdílu, což z posledních několika let činí nejnásilnější období v naší současné historii.

Jsmo si vědomi toho, že vykoupení je skutečné, ale ještě musí dosáhnout svého konečného uskutečnění. Svět byl ve svém srdci a osudu uzdraven, i když stále existují místa, kde se toto uzdravení ještě plně neprojeví. Nicméně rozhořčení tváří v tvář násilí a touha po nápravě vypovídají o jistotě, že jsme uzdraveni. Vidíme to na svědectví mnoha mužů a žen, kteří vycházeli z Kristova příkladu a stali se jeho misionářskými učedníky⁴⁴, dokázali evangelijně novým způsobem reagovat na rostoucí násilí, které postihuje náš „přirozený“ způsob vztahu k druhým.

⁴¹ DE LAS CASAS BARTOLOMÉ, *Historia de la Indias*, t. III, kap. IV, Imprenta Miguel Ginesta, Madrid 1875, str. 365-366.

⁴² *Comendero* byl držitelem *encomiendy*, instituce, v jejímž rámci byli obyvatelé domorodé vesnice nebo skupiny vesnic svěření osadníkovi, který od domorodců vybíral daň v naturáliích nebo ve formě nucených prací (pozn. překl.).

⁴³ V. Generální konference biskupů Latinské Ameriky a Karibiku, Závěrečný dokument z Aparecidy, 128.

⁴⁴ *Tamtéž*, 28-29.

42. Jsme konfrontováni s poznáním a výzvou: svět je zraněný a naléhavě potřebuje najít cestu k bratrství a nenechat se přemoci násilím, které degraduje lidskou osobu a celé stvoření. Co lidstvo pamatuje, vždy docházelo k sociálním konfliktům, v nichž bratr zabíjel bratra mnoha způsoby. Stejný příběh vypráví i Písmo, ale s jistotou, že Bůh nestojí na straně kata, ale na straně oběti.

Křesťanské zjevení odstraňuje úskalí násilné touhy ne proto, že by rušilo dynamiku napodobování, která buduje společnosti, ale proto, že ji směřuje k pravému napodobování – ne k napodobování kata nebo záštiplné oběti, ale k napodobování odpouštějící oběti – Krista, milovaného Syna, Beránka Božího, který snímá hřích světa. Každou neděli při slavení eucharistie stojíme my křesťané před Ukřižovaným, který obětuje svůj život z lásky, který se láme a rozdává, který odpouští svým pronásledovatelům. Beze slova pomsty nebo proklínání.

Hlas obětí

43. Hlas obětí je tedy možnou podmínkou pro to, aby násilí jednou provždy skončilo. Taková je například zkušenost papeže Františka s obětmi zneužívání v církvi⁴⁵ a s mnoha dalšími obětmi lidské nespravedlnosti.⁴⁶ Jejich hlasy jsou výkřikem naděje. Ačkoli dějiny ukazují, že kati patrně stále triumfují, musíme uznat, že v týchž dějinách existuje ještě jedna konstanta – stále existují spravedliví, anonymní světci, kteří obětují svůj život za druhé. V tom tkví kořen proměňující moci evangelia a zejména eucharistie – věřící žijí, zakoušejí a přijímají cestu, kterou jim otevřel Ježíš Kristus, a milují i za cenu vlastního života.

Uzdravené bratrství – bezplatnost

44. Velikonoční svědectví o Ježíšových zjeveních nám umožňují budovat společenství nikoliv ve smyslu soupeření, ale ve smyslu bezplatnosti. Rány utrpení ukazuje Zmrtvýchvstalý ne proto, aby pomstil prožitá ponížení a pronásledoval vrahy, ale aby vyzval všechny národy k víře v radostnou zvěst o odpuštění a milosrdenství. Vzkříšený tak umožňuje slavit eucharistii nikoli v pláči hrobu, ale v radosti nového světa, kde je možné slavit smíření jako dar, který proměňuje bratrovražedné vztahy v bratrská společenství.

Díky tomuto skutku naprosté bezplatnosti obětovaného Beránka, kterým je Ježíš Kristus, je možné přejít od smutné vzpomínky na oběti, jejichž krev volá do nebe, k radostné vzpomínce, která zahrnuje výzvu k bratrství v univerzálním skutku, který všechny smiřuje. Nejde o pouhé odpuštění viníkům, ani o smutnou spoluvinu, která oběť vzdaluje, ale o smíření jako schopnost učinit utrpení druhého svým vlastním v gestu odpuštění, které je předpokladem nových dějin a nového stvoření.

Eucharistickou logiku daru, který přináší spásu, plně vyjadřuje Beránek Boží, jak to předpověděl prorok Izaiáš: „Jeho rány nás uzdravily“ (Iz 53,5). Ježíšova výzva: „Vy jim dejte jíst“ (Lk 9,13) a výzva velikonočního Krista v eucharistické památce: „To konejte na mou památku!“ (Lk 22,19) nás ujišťují, že jedinou cestou k obnově bratrství je dávat život a dávat ho naplno jako věrní učedníci toho, který je pokrmem věčného života. Života, který byl rozlámán a darován do té míry, že nasytí hlad po bratrství všech národů a kultur. „Jak by bylo krásné, kdyby všichni mohli obdivovat, jak pečujeme jedni o druhé, jak se vzájemně utěšujeme a doprovázíme! Sebedarování je tím, co vytváří osobní vztahy. Ty nevznikají darováním „věci“, nýbrž darováním sebe. Jakýmkoli darem se nabízí

⁴⁵ Srov. FRANTIŠEK, *Promluva při udělení insignií rytířského a dámského velkokříže novinářům Philipu Pullellovi a Valentině Alazraki*, 13. listopadu 2021.

⁴⁶ IBID., *Setkání s původními obyvateli z řad Prvních národů, Métisů a Inuitů (Kanada)*, 25. července 2022; *Promluva k účastníkům konference SACRU (Strategic Alliance of Catholic Research Universities) a nadace Centesimus annus pro pontifice*, 11. března 2023.

vlastní osoba. „Dát se“ znamená nechat v sobě působit veškerou moc lásky, kterou je Duch Boží, a otevřít se tak Jeho tvořivé síle.“⁴⁷

STVOŘENÍ A UNIVERZÁLNÍ BRATRSTVÍ

45. Na konci druhé světové války, vědomi si barbarství, které tato bratrovražedná válka přinesla, všechny národy sepsaly Všeobecnou deklaraci lidských práv (1948), která měla ukončit vražedné násilí mezi národy země. Následující historické události nám však ukázaly, že nad lidstvem jako kletba visí touha po moci, která dává vzniknout mnoha formám násilí, jež se zdají být nepřemožitelné. Jak je možné ovládnout touhu po moci, která v nás přebývá? Kde najít lék?

Po Ježíšových stopách – pokora a něha

46. Ježíšův příběh nám ukazuje cestu. Ponížil se až k radikální pokoře a byl zcela mírný a něžný vůči bližním. Pokora znamená uznání *humusu* našeho lidství. V této hlíně se všichni nacházíme a poznáváme se jako bratři a sestry, protože jsme z ní všichni vzešli. Právě tímto *humusem* jsme láskyplně spojeni s celým stvořením. Proto je nutné a naléhavé zbavit se všech forem nadřazenosti, pozůstatků bezbožného antropocentrismu, který zničil náš společný domov.⁴⁸

Odložme stranou všechny zájmy, které nás rozdělují, a učíme se chudými, abychom se mohli setkat tváří v tvář, podívat se jeden druhému do očí a bratrsky se obejmout. Přes všechny rozdíly jsme bratry a sestrami. Uvědomíme-li si svou chudobu, můžeme se cítit ještě více bratry a sestrami země, ohně, vzduchu, vody a zvířat a respektovat všechny formy života. Lidské bratrství prochází tímto kosmickým bratrstvím.

Tento postoj znamená návrat k jednoduchému způsobu života, překonání pokušení konzumismu, který nás zaplavuje zbytečnostími, dělá z nás vězně věcí, vytváří nerovnosti a bariéry vůči druhým a ničí bratrství nejen s lidmi, ale se všemi tvory. Pokud nebudeme pěstovat tento styl univerzálního bratrství, zůstane i lidské bratrství iluzí a bude stále ohroženo.

Univerzální bratrství je možné

47. Je možné univerzální bratrství? Ano, musíme ho žít jako alternativní styl v křesťanských společenstvích, shromážděných kolem Krista, který je odpouštějící obětí. To vše vytváří v moři dějin vlny, které se postupně rozšiřují a mohou přetvořit svět zdola i zevnitř. Rané křesťanství je nezvratným důkazem schopnosti křesťanské víry přetvářet společnost a kulturu silou toho, který nás shromažďuje kolem jednoho stolu a dává sám sebe za pokrm v evangeliu, Těle a Krvi.

Právě slavení eucharistie jako velké díkůvzdání spojuje nebe a zemi, činí z nás řemeslníky bratrství a moudré strážce společného domova. Proto je eucharistie také zdrojem světla a motivace pro ochranu životního prostředí a vede nás k tomu, abychom se stali strážci celého stvoření. Tuto volbu nemůžeme odmítnout: je nezbytná pro přežití lidstva na naší planetě.⁴⁹

⁴⁷ FRANTIŠEK, *Homilie při mši svaté za evangelizaci národů, Quito, 7. července 2015.*

⁴⁸ Srov. *Fratelli tutti*, 194: „Co je to něžnost? Je to láska, která se stává blízkou a konkrétní. Je to pohyb, který začíná v našem srdci a přechází do očí, uší a rukou. ... Něžnost je cesta, kterou šli ti nejsilnější a nejodvážnější muži a ženy. [...] Ti nejmenší, nejslabší, nejchudší: ano, oni mají ‚právo‘ naléhat na naše srdce a duši. Jsou to naši bratři a sestry a jako takové je musíme milovat a pečovat o ně.“

⁴⁹ Srov. *Laudato si'*, 161. 236.

CÍRKEV – SVĚDECTVÍ O UZDRAVENÍ SVĚTA

48. „Církev žije z eucharistie“⁵⁰ a eucharistie uzdravuje svět. Proto se nezbytně musí náš pohled obrátit ke křesťanskému společenství, k církvi, společenství mužů a žen, které Pán shromáždil, aby byli s ním a přinášeli chléb jeho Slova a jeho Tělo všem národům. Je to pokorná a láskyplná zkušenost Ježíšových slov „Vy jim dejte jíst“ (Lk 9,13). Jde o muže a ženy, kteří jsou na základě svého povolání poslání jako sůl a světlo, jako kvas do těsta, jsou povoláni být pamětí a kvasem tohoto uzdravení ve světě. Uzdravující síla eucharistie se odehrává ve svědectví křesťanů, v tom, že jsou bratrským společenstvím, církví, která vychází ven a žije Kristův příkaz.

Při každém slavení eucharistie zazní Ježíšova slova: „To čiňte na mou památku“ (1Kor 11,24). Na co Pán odkazuje, co si máme připomínat? Je to připomínka lásky. Musíme si připomínat Ježíše, který nás miloval až do konce a dal nám své Tělo a Krev, celý svůj život. Vzpomínka na jeho lásku obnovuje naši víru a probouzí naši lásku, nutí nás vstoupit do skandální Boží logiky, která otřásá veškerým sobectvím – kdo chce zachránit svůj život, ztratí ho, a kdo chce být první, musí být poslední (srov. Mt 16,25).

Tak se každodenní život proměňuje – otevírá se sdílení, odpovídá na volání po spravedlnosti a míru, které se ozývá v srdci světa, a nabádá nás k ochraně stvoření. Každou neděli, v den Páně (srov. Zj 1,10), se v každé zeměpisné šířce muži a ženy všech ras, jazyků, národů a zemí (srov. Zj 7,9) scházejí ve shromáždění kolem oltáře Páně, aby společně tvořili Kristovo tělo ve světě.

„Jděte v pokoji“ – misijní poslání

49. Jakmile skončí mše svatá, liturgické shromáždění se pomalu rozchází a rozptýlí se jako semena v brázdách země. Křesťané se po vyslechnutí Slova, sdílení jednoho Chleba a jednoho Kalicha vracejí do svých domovů, škol, úřadů, za obchodem, za zábavou a vytvářejí nové cesty, které prostřednictvím sítě bratrství budují Království. Proto se také při liturgii v pondělí velikonočního oktávu modlíme: „Dej svým věřícím, aby ve svém životě uchovali svátost, kterou přijali ve víře.“

A tak poté, co křesťané přijali „obětované Tělo“, se sami stávají „tělem obětovaným za mnohé“, slouží evangeliu všude tam, kde je zranitelnost a kříž, sdílejí a pečují. Právě v často nelidských zkouškách migrace, protichůdných extremismů či pracovních problémů křesťané prodlužují slavení památky kříže a ožívují a zpřítomňují evangelium Služebníka, který svým sebedarováním z lásky uzdravil hřích světa a vybudoval bratrství.

Život – prodloužená mše svatá

50. Pravé slavení večere Páně nás proměňuje v eucharistické muže a ženy pro život světa.⁵¹ V eucharistii Ježíš zve celé společenství učedníků, aby napodobovali dynamiku jeho života, aby „vzali“, „lámali“ a „dávali sami sebe“, činili ze sebe chléb pro lidstvo. Ano, na památku jeho sebedarování máme dělat to, co on udělal svým učedníkům a každému z nás – umývat nohy našim bratřím, snížit se a sloužit jim. Umývat jim nohy, tváře a srdce svou láskou a milosrdenstvím. Připomínat si Ježíšovu lásku tedy neznamená jen vzpomínat, ale žít dnes tuto lásku k němu v našich bratřích. Připomínka lásky se stává posláním lásky a otevírá nás budoucnosti, naději na Velikonoce a plnost štěstí. Nestačí se účastnit mše svaté, abychom „to měli s Bohem dobré“, ale je zapotřebí, aby tato riskantní Ježíšova láska našla konkrétní podobu v našem životě.

⁵⁰ JAN PAVEL II., *Ecclesia de Eucharistia*, 1.

⁵¹ Srov. FRANTIŠEK, *Generální audience*, 4. dubna 2018.

Kolik matek a otců se kromě každodenního chleba lámaného v rodinném kruhu lopotí, aby vychovali své děti a vychovali je dobře! Kolik křesťanů jako zodpovědných občanů znásobuje své úsilí na obranu důstojnosti všech, zejména těch nejchudších, lidí na okraji společnosti a diskriminovaných! Kde k tomu všemu berou sílu? Právě v eucharistii – v oběti, která odpouští, v síle lásky vzkříšeného Pána, který i dnes pro nás láme chléb a opakuje nám: „To číňte na mou památku“ (1 Kor 11,24).

Pramen života

51. V eucharistii jsme začleněni do našeho Pána a poznáváme, že každé svědectví pochází od něho. Protože on je svrchovaným svědkem, je naše svědectví vždy účastí na jeho svědectví a má podobu hlásání Království a služby bližnímu v sebedarování. To nám připomíná i učení o svatém přijímání Druhého vatikánského koncilu: „Eucharistie se stává pramenem a zároveň vyvrcholením evangelizace, [...] středem a vrcholem života církve“⁵² Pravdou je, že pokušení uniknout této skutečnosti schováváním se za rituály a intimistickou spiritualitu je stále aktuální, ale pokud jsme upřímní v tom, co slavíme, musíme tuto nástrahu bez váhání odmítnout. V Ukřižovaném kontemplujeme největší lásku i nejhanebnější pohrdání, ale víra obrátila svůj zrak k lásce, takže poslední slovo už nemá nenávist, ale Lásku: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí“ (Lk 23,34). Přestože kopí římského vojáka zpečetuje zločin posledním úderem vražedného násilí, Bůh dává vytrysknout život a spásu – krvi a vodě (Jan 19,34). Svědectví, které se stává proctvím a činem. „Jsme proroky naděje, kteří v této krizové době hlásají Boží lásku, odsuzují ideologie a struktury hříchu a zříkají se jakékoli touhy ovládat, vlastnit nebo manipulovat s Božím stádem. Víme, že prorok není věstec budoucnosti, ale Boží muž, který umí číst a vykládat dějiny jeho lidu jako dějiny spásy.“⁵³

52. Toto svědectví prostupuje životem našich křesťanských společenství v každé době a na každém místě. V roce 1954 byl otec Leonidas Proaño Villalba jmenován biskupem diecéze Riobamba, území s nejpočetnějším domorodým obyvatelstvem v Ekvádoru. Inspiroval se Druhým vatikánským koncilem a zaměřil své pastorační úsilí na preferenční volbu pro chudé, které představují konkrétní tváře stovek vykořisťovaných a marginalizovaných domorodých komunit bez práva na vzdělání, zdraví, práci, půdu, na uznání vlastního jazyka, kultury a tradic.

Taita (kečuánsky „otec“) Leonidas začal propagovat církev jako společenství zakořeněné v setkání s Ježíšem Kristem, vyznačující se bratrstvím a soustředěné na eucharistii: „Navštívil jsem jedno společenství, [...] lidé připravili liturgii, čtení z Božího slova, která se nesla v komunitním duchu, vypovídala o prvních křesťanských společenstvích. Tak jsem se jich zeptal: „A vy, tvoříte křesťanské společenství?“ „Ano“, odpověděli mi. Požádal jsem je, aby mi vysvětlili, čím se vyznačuje křesťanské společenství. [...] Začali mi vyprávět, co jako společenství dělají, když tu najednou jedna chudě oblečená žena zvedla ruku, požádala mě o slovo a s pláčem řekla: „Ano, monsignore, křesťanské společenství je zde živé a aktivní, jsem svědkem toho, co vykonalo. Můj manžel vážně onemocněl, a protože jsme chudí, neměli jsme nic na cestu do Riobamby, nic na zaplacení lékaře ani na nákup léků. Neměli jsme nic, ale společenství se o nás postaralo, přijeli za mým manželem, uspořádali sbírku, zaplatili lékaře, přivezli ho sem taxíkem, koupili léky, které byly velmi drahé. Díky jim všem, díky společenství, dnes nejsem vdovou.“⁵⁴

53. Slyšíme-li ticho po výstřelu, který zabil biskupa Oscara Romera, nasloucháme-li hlasu Montesina, který nás stále vybízí, uvažujeme-li v každém z našich společenství o svědectví tak mnoha mužů a žen, kteří položili své životy za bratrství, aby uzdravili svět, pak je to důkaz, že Zmrtvýchvstalý nás stále spojuje se sebou a svým Otcem, protože v něm „jsme všichni bratry“ (Mt 23,8).

⁵² *Ecclesia de Eucharistia*, 22. 31.

⁵³ ALFREDO JOSÉ ESPINOZA, Pastýřský list „*Profetas de Esperanza*“, Quito (Ekvádor), 22. dubna 2022.

⁵⁴ BELLINI LUCIANO, *Palabras de Liberación. Discursos y Homilias de Mons. Proaño*, Quito, Abya Yala, 2009, str. 58-59.

ZÁVĚR

Eucharistie jako žalm bratrství

„Vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8)

54. Rána otevřená hříchem způsobila, že Adam přerušil svůj dialog s Bohem a pouta bratrství byla potřísněna Ábelovou krví. Tuto ránu zacelil Boží Syn svou smrtí a vzkříšením, jejichž památku slavíme v eucharistii, velikonoční večeři nové a věčné smlouvy. Otec tak miloval svět, že dal svého Syna a Syn se učinil darem lásky až k smrti, a to smrti na kříži (srov. Flp 2,8). Věčnost lásky vstoupila do našich dějin.

Člověk se už nemusí před Božím pohledem skrývat za fíkové listy. Zjevná čistota Kristovy lásky obnovuje Boží dialog a společenství s lidstvem. Velikonoční večeře je novým Edenem, kde je člověk konečně skutečným synem sedícím u stolu Království. A zároveň se eucharistie proměňuje ve večeřadlo bratrství, protože nás sjednocuje se Synem, který se stává lámaným chlebem a kalichem požehnání a činí z nás bratry: „Protože je to jeden chléb, tvoříme jedno tělo, i když je nás mnoho, neboť všichni máme účast na jednom chlebě“ (1 Kor 10,17).

Sobectví, jež otrávil Adamovo srdce a potřísnilo Kainovy ruce krví, přemohl Boží Syn, který se stal člověkem. Při eucharistické hostině se Kristus s chlebem v ruce obrací k Otci s děkovnou modlitbou a vykupuje tak každý pokřivený obraz Boha jako nepřitele člověka. A lámáním chleba a jeho podáváním učedníkům uzdravuje zraněné bratrství. Eucharistie je ve skutečnosti uzdravením naší lásky. V Kristově modlitbě máme všichni zvláštní místo, protože jsme všichni povoláni ke společenství: „Ať všichni jsou jedno. Jako ty, Otče, ve mně a já v tobě (Jan 17,21). A zároveň toto nové „my“ eucharistie nezůstává uzavřené ve večeřadle. Eucharistická láska se rozlévá, aby uzdravila rány světa, a vede nás ke vzájemné službě konkrétním a viditelným bližním.

55. V Latinské Americe nalezl eucharistický dynamismus církevních společenství svůj životně důležitý střed ve „slavení“ Slova a „lámání chleba“. Stejně jako si v jeruzalémském shromáždění Jakub, Petr a Jan podali ruce s Pavlem a Barnabášem na znamení uznání, společenství a poslání s modlitbou „pamatuj na chudé“ (Gal 2,10), tak i my dnes činíme totéž při každé eucharistii.

Odpovědí Boha Otce na touhu po lidském bratrství je osoba Ježíše Krista, který se z lásky stal Chlebem života, aby uzdravil rány světa. Proto musí být církev stále otevřená a obnovovat plodnost svého evangelizačního působení tím, že rozpoznává Kristovo Tělo ve zraněném těle bližního, toho posledního a nejmenšího. Proto se dává do služeb trpícího lidstva stejnými gesty a slovy života, blízkosti, lásky a důstojnosti, jaké měl Kristus pro ty nejposlednější. Jedině tak zůstává eucharistie Slovem a Chlebem života, který hojí rány těch nejmenších a nezapomenutějších v dějinách.

56. Kardinál Jorge Mario Bergoglio v době, kdy byl arcibiskupem v Buenos Aires, kázal, že eucharistie je pečetí Boží lásky v nás a skrze nás i pro ty nejmenší: „Kéž lámaný chléb promění naše prázdné ruce v ruce plné, s onou ‚natlačenou, natřesenou a vrchovatou‘ měrou, kterou Pán slibuje těm, kdo štědře rozdávají své hřivny. Kéž sladká tíha eucharistie zanechá na našich rukou otisk lásky, aby se pomazané Kristem staly rukama, které přijímají a podpírají ty nejslabší. Kéž žár proměněného chleba žhne v našich rukou živou touhou sdílet tak velký dar s těmi, kdo hladoví po chlebu, spravedlnosti a po Bohu.“⁵⁵

57. Církev je univerzální svátostí spásy do té míry, do jaké je spojena s Kristem.⁵⁶ Je-li Kristus společenstvím, je i církev společenstvím nejen mezi lidmi, ale „skrze Krista, s Kristem a v Kristu“, je společenstvím s věčnou trojiční Boží láskou. Církev, zrozená z Kristova Srdce, je poslána vytvářet tyto nové bratrské vztahy eucharistickou láskou, která zahrnuje všechny, aniž by někoho opomíjela. Eucharistie je zároveň oltářem světa, na němž vzdáváme díky Bohu a obnovujeme smlouvu o životě a péči o celé stvoření.

⁵⁵ BERGOGLIO JORGE MARIO, *El verdadero poder es el servicio*, Claretiana, Buenos Aires 2013, str. 243-244.

⁵⁶ Srov. *Lumen gentium*, 12.

58. Ve společenství s Pannou Marií, „eucharistickou“ ženou⁵⁷, se svatou Marianou od Ježíše⁵⁸, která obětovala svůj život za náš lid, a s blahoslaveným Emiliem Moscosem⁵⁹, mučedníkem eucharistie, se spojujeme se všemi lidmi a stáváme se hlasem všeho stvoření a z našeho společného domu provoláváme tento žalm bratrství:

Národy, lidé, země,
vy, susedé, přátelé i vy, rodiny,
vy, zranění a zahořklí, rozdělení a rozptýlení,
kvůli zbraním, které zabíjejí tolik lidí,
kvůli drogám, které dusí život i zpěv...

Odpusť, Pane, mou tvrdost,
nestálý projev mé křehkosti
která mě odcizuje lidskému i božskému,
rozbíjí bratrství a zarmucuje tebe,
tichou přítomnost v chlebu a víně.

Lidská krev prolitá lidmi
je bratrská krev vražedných střetů.
Pohled', Pane, štědrý a velký
na ztracenou mysl, na rozervané srdce,
rty, které úpěnlivě prosí o přijetí:
ať najdou útočiště ve tvém milujícím srdci.

Odpusť, Pane, mé sobectví,
něhu, která je ukrytá;
bolest, která mě zraňuje,
ty, který ji bereš na svůj kříž,
tichá přítomnosti v chlebu a víně.

Pomoz nám, Pane, abychom byli církví
na synodální cestě, vždy bratry a sestrami,
již bez nenávisti, sobectví a zášti.
Dej nám zakusit důvěrnost dialogu a lásky,
ty jsi balzám, který hojí rány,
rány světa, které k tobě křičí.

---

⁵⁷ Srov. *Ecclesia de Eucharistia*, 53-58.

⁵⁸ Mariana od Ježíše de Paredes y Flores (Quito, 1618-1645), „lilie z Quita“, první ekvádorská světice, obětovala svůj život za záchranu země stíženou strašnou epidemií. V roce 1946 jí ekvádorský parlament udělil titul „hrdinka vlasti“.

⁵⁹ Salvador Victor Emilio Moscoso Cárdenas (Cuenca, Ekvádor, 1846 - Riobamba 1897), jezuitský kněz, byl z nenávisti k víře zabit vojáky revolučního režimu během bratrovražedného boje, který krvavě poznamenal Riobambu.

PŘÍLOHY

MODLITBA K EUCHARISTICKÉMU KONGRESU

Pane Ježíši Kriste,
živý chlebe, který jsi sestoupil z nebe,
shlédni na lid svého Srdce,
který tě dnes chválí, klaní se ti a dobrořečí ti.

Ty nás shromažďuješ u svého stolu
abys nás sytil svým Tělem,
učíš, abychom překonávali rozdělení, nenávisť a sobectví,
abychom se sjednocovali mezi sebou jako opravdoví bratři,
děti nebeského Otce.

Sešli nám svého Ducha lásky,
abychom hledáním cest bratrství
míru, dialogu a odpuštění,
spolupracovali na uzdravování ran světa.

Amen.

LOGO

KŘÍŽ

Kristův kříž vstupuje do tohoto světa, aby zahojil rány, které otevřel hřích. Tam, kde lidstvo rozpoutalo největší násilí na Božím Beránkovi, vylil Bůh svou lásku ve znamení vody a krve, které vytékaly z otevřeného Kristova boku. Ukřižovaný a Zmrtvýchvstalý objímá všechny jako bratry smířené s Otcem.

SRDCE

Kristovo otevřené Srdce na kříži je zdrojem lásky, která činí všechno novým. Jeho rána je pramenem života a smíření. Otevřené rány Zmrtvýchvstalého jsou ranami lásky, které hojí rány nenávisti, nepřátelství, násilí a smrti, jež sužují lidstvo.

HOSTIE

Hostie připomíná eucharistii, vrchol a zdroj veškerého křesťanského života. Nabízí nový směr lidským dějinám, protože Bůh nepřestává shromažďovat svůj lid od východu až na západ a shromažďuje ho kolem Slova života a živého Chleba sestoupivšího z nebe. Eucharistie je poutem bratrství. Jestliže ho hřích narušuje, eucharistická slavnost nás znovu spojuje u jednoho stolu jako děti téhož nebeského Otce.

QUITO

Quito, město uprostřed světa, ležící na nulté rovnoběžce, rozšiřuje svůj stan, aby se stalo obrovským eucharistickým městem, kde jsou všichni pozváni k budování snu o bratrství uzdraveném láskou Krista, který nám v této hodině dějin říká: „Vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8).

OFICIÁLNÍ HYMNA

“En torno a tu mesa”

Rit. Fraternidad para sanar el mundo
eso nos muestras, Señor, desde la cruz.
Tú nos congregas en torno a tu mesa
y nos enseñas al hermano a amar.

1
Con tu cuerpo y sangre, misterio divino,
te haces presente aquí en el altar.
Tú estás con nosotros en el pan y el vino
que reconcilian, que dan vida y paz.

2
Señor amigo, Palabra de Dios,
tu nos invitas a ser fraternidad.
Por ti aquí estamos y eres alimento
que nos llena de amor para sanar.

3
Fraternidad es más que una palabra,
es un abrazo olvidando el rencor,
es dar la mano al pobre y desvalido,
es consolar al hermano en la aflicción.

4
Tú nos enseñas a amar al más pequeño,
ustedes son todos hermanos, sean uno.
Desde Ecuador, para el mundo entero,
anunciamos: Tú eres la vida, Jesús.

Okolo tvého stolu

Ref. Bratrství k uzdravení světa,
to nám, Pane, ukazuješ z kříže,
přivádíš nás ke svému stolu
a učíš nás, jak milovat své bratry.

1
Svým tělem a krví, božským tajemstvím,
se zpřítomňuješ zde na oltáři.
Jsi s námi v chlebu a víně,
které smiřují, dávají život a pokoj.

2
Pane, příteli, Boží slovo,
zveš nás k bratrství.
Díky tobě jsme tady a ty jsi pokrmem,
který nás naplňuje uzdravující láskou.

3
Bratrství je víc než jen slovo,
je objetím, které zapomíná na zášť,
je podáním ruky chudým a bezmocným,
je útěchou pro trpícího bratra.

4
Učíš nás milovat ty nejmenší,
vy všichni jste bratři, buďte jedno.
Z Ekvádoru celému světu
hlásáme: ty jsi život, Ježíši.

FYZIOGNOMIE EUCHARISTICKÝCH KONGRESŮ

Z Rituálu *De sacra communione et de cultu mysterii eucharistici extra missam*
(Vydání CEI 105-108)

Zastavit se k modlitbě a k závazku

109. Eucharistické kongresy, které byly do života církve zavedeny teprve v moderní době jako velmi specifický projev eucharistického kultu, je třeba považovat za „statio“, neboli zastavení se k závazku a modlitbě, k němuž společenství zve univerzální církve nebo místní církve, ostatní církve téhož regionu či národa nebo celého světa, aby společně prohloubily některý aspekt eucharistického tajemství a vzdaly mu hold ve veřejném uctívání, ve svazku lásky a jednoty. Takové kongresy proto musí být autentickým znamením víry a lásky, za plné účasti místní církve a reprezentativní přítomnosti ostatních církví.

Příprava kongresu

110. Pokud jde o místo, téma a program kongresu, měly by být v místní církvi i v ostatních církvích provedeny příslušné průzkumy, které by zohledňovaly konkrétní potřeby a podporovaly teologické prohloubení a dobro místní církve. K těmto průzkumům by měli být přizváni odborníci z „humanitních“ věd.

111. Při přípravě kongresu by měl být kladen důraz především na tyto aspekty:

- a) intenzivnější katecheze o eucharistii, zejména jakožto tajemství Krista žijícího a působícího v církvi; taková katecheze by měla být přizpůsobena vnímavosti různých komunit;
- b) aktivnější účast na slavení liturgie, která podporuje zbožné naslouchání Božímu slovu a bratrský smysl pro společenství;
- c) pečlivé hledání iniciativ a svědomité uskutečňování sociálních aktivit, které napomáhají lidskému rozvoji a řádnému sdílení statků, a to i časných, podle příkladu prvotní křesťanské komunity (Sk 4,32), aby eucharistický stůl představoval ohnisko šířícího se kvasu evangelia jako hnací sílu budování lidské společnosti v tomto světě a zároveň příslib světa budoucího (SC 47).

Slavení kongresu

112. Slavení kongresu probíhá na základě následujících kritérií (EM 67):

- a) eucharistické slavení představuje skutečný střed a vrchol všech různých projevů a forem zbožnosti;
- b) slavení Božího slova, katecheze a plenární setkání jsou pořádány tak, aby prohlubovaly pochopení navrženého tématu, přibližovaly jeho praktické aspekty a vedly ke konkrétní realizaci;
- c) v konkrétních kostelech, vhodných pro tento projev zbožnosti, je připraven odpovídající program modlitebních setkání a delší adorace před Nejsvětější svátostí;

d) pokud jde o procesí s Nejsvětější svátostí ulicemi města, doprovázené chvalozpěvy a modlitbami, je třeba dodržovat zásady pro eucharistická procesí (č. 101-104) s ohledem na společenskou a náboženskou situaci daného místa.

EVANGELIZACE V EKVÁDORU

Objevení a evangelizace Latinské Ameriky jsou spojeny se symbolickým datem 12. října 1492, kdy karavely Kryštofa Kolumba pod záštitou španělských katolických králů Isabely a Ferdinanda přistály na ostrově Guanahaní (Bahamy), který byl pojmenován San Salvador, předzvěst budoucí evangelizace. Tu zahájilo dvanáct kněží, kteří dorazili do Nového světa s druhou Kolumbovou výpravou. Vedl je apoštolský vikář bratr Bernard Boyl, který 6. ledna 1494 sloužil v Americe první slavnostní mši. Tyto kroniky poznamenaly fascinující dějiny evangelizace kontinentu, která během necelého století změnila směr vývoje lidstva.

V evangelizačním díle se objevovaly kladné i záporné stránky, protože šíření evangelia v Ekvádoru bylo součástí procesu kolonizace zbytků říše Inků, která se zhroutila po zavraždění Atahualpy (1533). Mnoho františkánů, mercedariánů, dominikánů a augustiniánů, kteří přišli na území dnešního Ekvádoru jako kaplani španělských vojsk, mělo misionářské zkušenosti získané v jiných částech kontinentu. Proto se snažili především poznat obyvatele oblastí kolem Quita, jejich jazyky, společenské struktury, víru, zvyky a obyčeje, vědomi si toho, že nejlépe je evangelizovat v domorodém jazyce, počínaje dětmi *caciques*, náčelníků kmenových společenství. Represivní tón prvních kontaktů postupně ustupoval přesvědčování. Nevnucovali okamžité obrácení, ale čekali na svobodné přistoupení domorodého obyvatelstva, protože přijetí víry bylo neslučitelné s nátlakem.

Z údajů, které máme k dispozici, vyplývá, že indo-španělské založení města San Francisco de Quito v roce 1534 je mezníkem, který poznamenal dějiny církve na tomto území. Dva roky po založení města byla zahájena stavba kostela a kláštera svatého Františka, architektonického komplexu zvaného *Escorial de los Andes*. Na tomto místě, které si domorodci rádi připomínají, zasel otec Rique se svými společníky před novým kostelem první semeno pšenice do úrodné ekvádorské půdy a spolu s ním předali Quito i dobrou setbu evangelia.

V roce 1545 bylo společenství v Quito povýšeno na sufragánní diecézi Limy, a „doctrinas“, zárodky budoucích farností, zásluhou řeholních kongregací přibývaly, což umožnilo politický vznik *Real Audiencia* di Quito (29. srpna 1563). Poté co se do evangelizačního díla zapojili také jezuité, vytvořila koloniální církev síť škol, která vedla k založení univerzity sv. Fulgencia a univerzity sv. Řehoře, zatímco umění a řemesla našla svůj největší výraz v mistrovských dílech quitenské školy. Mezitím evangelium proniklo do amazonského pásu země.

Evangelizace se rychle šířila z městského prostředí podporovaného biskupy, kteří svolávali metropolitní rady a provinční synody, aby řídily misijní činnost, schvalovaly práva a svobody domorodců, podporovaly katechezi a kázání v domorodých jazycích s využitím obrazů, hudby a zpěvu. Tak vznikla velká mozaika lidové zbožnosti, která je vzácným pokladem katolické církve v Latinské Americe.

Aniž bychom chtěli zamlčovat chyby, musíme uznat, že v koloniálním období byla církev považována za „tvůrce národního citění“, protože dbala na potřeby lidu a podporovala důstojnost původních obyvatel. Stěžejními body v tomto díle sociální konsolidace a pastorační služby jsou *Itinerář* pro faráře domorodého obyvatelstva, z pera quitského biskupa Alonsa de la Pena (+1687), dále první Základní charta republikánského Ekvádoru, kterou vypracovali kněží církevního shromáždění Quita v roce 1812, a sociální a vědecká orientace jezuitských kateder Národní univerzity a první polytechnické školy. V republikánském Ekvádoru biskupové, diecézní kněží, řeholníci a řeholnice a významní laici dodnes budují a potvrzují křesťanskou a kulturní podobu země. Boží lid v Ekvádoru je ovocem plodného setkání s evangeliem národů různých kultur, jazyků a tradic. Jeho živá víra nachází jasné vyjádření ve svatosti mnoha mužů a žen, mezi nimiž září svatá Mariana od Ježíše (1618-1645), „lilie z Quita“; „růže z Baba y Guayaquil“, blahoslavená Mercedes od Ježíše

(1828-1883); svatá Narcisa de Jesús Martillo y Morán (1832-1869), pro mnoho ctitelů „Niña Narcisa“; a blahoslavený Emilio Moscoso (1846-1897), mučedník eucharistie.

To vše je dodnes patrné ve vzdělávacích institucích, nádherných uměleckých dílech a kostelech města Quito, které UNESCO prohlásilo za „kulturní dědictví“. Nejdůležitější dědictví však tvoří hodnoty, které prostupují rodinami a společnostmi, soukromým i veřejným životem – moudrost pramenící z historické paměti porážek a vítězství, životaschopnost velkých náboženských témat, která inspirují kulturu, umění, řemesla, oslavy a odpočinek, narození a smrt. Duch upřímného bratrství, silnější než jakékoli násilné nepřátelství, se projevuje v radosti a nadšení „mingas“⁶⁰, ve slavení, v přátelském přístupu k cizincům a v solidaritě v těžké hodině zkoušky.

Příchod evangelia Krista Spasitele do této americké země, zasvěcené od roku 1874 Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, přinesl mezi radostmi a bolestmi skutečné ovoce živé církve, která se chce podělit o svou vitalitu s poutníky, kteří ze všech koutů světa dorazí do Quita slavit 53. Mezinárodní eucharistický kongres.

---

⁶⁰ „Minga“ je společná dobrovolná práce, brigáda jako pomoc potřebnému nebo komunitě, *pozn. překl.*